

ČERNOBÍLÁ KNIHA 1 – část druhá

Druhá část knihy dělí veškeré existující typy šachistů do jasných kategorií a specifikuje jejich roli, ať již ve Svazovém, či společenském postavení a pojmenovává současné problémy jednotlivých kategorií a obecně naznačuje jejich řešení.

Technická konstrukce Černobílé knihy:

Roku 1781 vydává Immanuel Kant své stěžejní dílo, Kritiku čistého rozumu, kde úkol filosofie vymezuje třemi otázkami:

1. *Co mohu vědět?* ;
2. *Co mám činit?*
3. *V co mohu doufat?*

Je to tedy teprve myslící já, jež z nich činí počitky (*Empfindung*) a jevy (*Erscheinung*) v prostoru a čase. To je zhruba obsah Kantovy nauky o smyslovém vnímání. V takovémto duchu je Černobílá kniha postavena.

Část druhá

Obsah:

Jednotlivé kategorie šachistů a jejich problémy:

- a) výkonnostní šach (20-60 let) – členové Svazu (registrovaní šachisté) (str.2)
- b) registrovaná mládež (4-20 let) (str.4)
- c) výkonnostní ženský šach (str.7)
- d) senioři (60 +) (str.8)
- e) amatérský šach (4-100 let) - šachisté kteří *dosud* nejsou registrovanými členy Svazu, anebo z něj již vystoupili (str.9)

a) výkonnostní šach (20-60 let) – členové Svazu (registrovaní šachisté)

Výkonnostní šachista je registrovaným členem Svazu. Zároveň však **musí být členem šachového klubu.** Klub má právo účastnit se soutěží družstev. Výkonnostní šachista není vázán povinností soutěžně hrát, ale zpravidla se soutěží družstev účastní. Tyto soutěže jsou nejpopulárnějším druhem turnajů. Účastí na nich se tak výkonnostní šachista nejvíce podílí na šachovém životě, pořádané Svazem. Dle libosti se pak může účastnit i individuálních turnajů, které jsou zpravidla pořádány mimosvazovými subjekty. Tuto možnost využívá část výkonnostních šachistů, v závislosti na svých časových možnostech.

(V současné chvíli (2013) existuje individuální členství (mimo klub), je však zatížené desetinásobným členským příspěvkem. Členství v On-line aréně ŠSČR je z povahy věci individuální.)

Úroveň výkonnostního šachisty se sleduje tzv. Systémem **Elo** (též koeficient Elo nebo rating Elo), což je statistické ohodnocení výkonnosti hráče či týmu na základě výsledků jeho her podle systému, jehož autorem byl Arpad Elo.

V šachu se rating zpravidla dělí na Elo národní (vydávané národními šachovými federacemi) a mezinárodní (vydávané FIDE). FIDE Elo se vydává vždy na začátku nového kalendářního měsíce. České národní Elo se vydává 3x do roka (tzv. *LOK – Listina osobních koeficientů = české Elo*).

Výkonnostní šachista obvykle šachy studuje, dělá přípravu na zápas, analyzuje partie, někteří využívají služeb trenéra.

Výkonnostní šachisté tvoří největší početní zastoupení v řadách členů Svazu.

Základním přínosem výkonnostního šachisty pro šach je již jeho samotná existence a účast na soutěžích pořádaných Svazem, de facto tím **stvrzuje důvod** existence Svazu.

Z jejich řad mohou vyrůst **trenéři, rozhodčí, reprezentanti**. Mohou se podílet na práci s mládeží. Jsou **strážci znalosti šachu** a nadějí budoucnosti. Zpravidla šíří znalost šachu i ve svých rodinách.

Výkonnostní šachisté jsou hybnou silou klubu a klubovými příspěvky přispívají na jeho chod. Klubové příspěvky jsou násobně vyšší než příspěvky svazové a v mnoha případech je existence klubu na příspěvcích svých členů závislá.

Klubové hierarchizované soutěže družstev tvoří páteř šachového dění a jsou zásadním přínosem Svazů pro integritu šachového společenství.

Vzájemná soutěživost klubů je významným zdrojem přílivu financí do šachu. Kluby platí za organizaci soutěží, čímž spolufinancují činnost svazového aparátu (rozhodčí, organizátoři..). Ti by, v případě existence pouze individuálních turnajů, museli tak jako tak existovat. Svaz by stejně musel dělat veškerou agendu ve vztahu k FIDE. Kluby tak **zvyšují efektivitu a smysluplnost** Svazového aparátu.

Díky klubům a jejich sponzorům jdou do šachového života významné finanční prostředky.

Prestiží klubu je účast na soutěžích. V optimálním případě reprezentuje své město, či sponzora, odkud také může čerpat příspěvky (dotace, dary) na svou činnost. Pro klub je životodárný nábor nových členů. Pro existenci šachu ve společnosti je zase důležitá jejich práce s mládeží.

Část klubů se potýká s nedostkem financí. Naopak některé špičkové extraligové kluby mají silné finanční zázemí (sponzory). Díky nim v soutěži hraje řada špičkových zahraničních hráčů.

Kluby mají rozličnou strukturu, některé jsou právními subjekty, jiné nikoliv. Neprávní subjekty s malým obratem nemusí vést účetnictví, avšak omezuje je to v získávání další podpory.

Stěžejní problém výkonnostního šachu:

I když na svém webu Svaz poskytuje v některých oblastech informační servis, Svaz s kluby příliš nekomunikuje přímo. Kluby i výkonnostní šachisté mají většinou minimální povědomí o činnosti Svazu. Nedochází ke vzájemnému ztotožnění se.

Co lze činit:

Členstvo, kluby, co udělat pro spokojenost. Dobře promyšlená cesta Svazu

Snahou Svazu by měla být dobrá komunikaci mezi všemi složkami (šachista, klub, Svaz) a vzájemná informovanost. Klub i výkonnostní šachista by měli mít přehled, co dělá Svaz a Svaz by měl vědět, co kluby trápí.

Zároveň zlepšit oboustrannou komunikaci mezi Výkonným výborem a Krajskými šachovými svazy – účast krajských zástupců na zasedáních VV, zástupce VV na krajské Konferenci apod.

b – registrovaná mládež (4-20 let)

Mládež ve věku 4-20 let **může být registrovaná i neregistrovaná.**

Neregistrovaná mládež spadá do **kategorie amatérského šachu**, i když je součástí šachových kroužků. Může se pouze případně zúčastňovat individuálních turnajů.

Registrovaná mládež se pohybuje ve strukturách Svazu, tzn. je součástí nějakého klubu. Z ní se rekrutují **výkonnostní šachisté**, potažmo **adepti reprezentace**.

Tato kapitola se věnuje registrované mládeži.

Futuristický příběh registrovaného mládežníka – budoucího reprezentanta

*S šachy jsem přišel poprvé do styku v **mateřské škole**. Ani jsem netušil, že šlo o šachy. Prostě jsme si hráli a mimoděk jsem se naučil ovládat pohyb šachových figur. Bylo to prima a tak mě rodiče po přestupu na **základní školu** přihlásili do **šachového kroužku**. Také jsme si hráli, ale zároveň jsem objevil, že šachy mají určitou strategickou a logickou rovinu. Již toto zjištění bylo zábavné a já navíc zjistil, že porážím spolužáky.*

*Rodiče se od Svazu prostřednictvím lektora dozvěděli o možnostech, která se pro mě na poli šachu mohou otevřít a přihlásili mě do šachového **klubu**, kde se mi začal věnovat **trenér**. Ten mě zasvětil do dalších tajů šachu. Své spolužáky jsem začal porážet suverénně. To mě motivovalo a přede mnou stála výzva porazit i další soupeře.*

***Rodiče** byli informováni, že mám šachový talent a obdrželi od Svazu **přehlednou rukověť**, co šachy při větším objemu tréninku obnášejí (trenér, soutěže, soustředění), jaké jsou **výdaje** (příspěvky, startovné, trenér...) a **možnosti** v případě dalšího výkonnostního růstu (**prémie** v podobě dosažení určité úrovně, možnost **stipendia**, možnost dostat se na **listinu talentů**, za jakých podmínek a jak budu podporován atd.)*

*Skvělí byli nejen lidé kolem šachů, ale i místa, kde jsme trénovali a kam jsme jezdili na turnaje. **Dobré vzpomínky** mám i na vyhlášení výsledků turnaje a ceny. Zároveň jsem mohl na svazovém webu aktuálně **sledovat své Elo** po každém zápase.*

*Šachům jsem propadl. Navíc ty **možnosti na počítači nebo v mobilu!** Můžu hrát kdykoliv s kýmkoliv, trénovat na webu, mám dobrého trenéra nejen v oddíle, ale i **Svazového trenéra** na skype.*

*Turnajové výsledky a výše Elo mě katapultují na listinu talentů, kde mi Svaz umožňuje **další růst** a zároveň se **snižují náklady** mých rodičů.*

*Dostávám se na dohled **reprezentaci** a vím, že když se do ní dostanu, budu při dobrých výsledcích **finančně zajištěn**. Zároveň vzhledem k široké šachové základně získávám jistotu, že se šachem užívím. A když už ne jako hráč, tak jako trenér.*

Mládež je základním pilířem pro budoucí existenci šachu. Šach začíná objevovat v **šachových kroužcích**.

Existují **tři typy** šachových kroužků: **v dlouholetě budovaných zázemí šachových škol, či klubů**, které se dlouhodobě a soustavně práci s mládeží věnují. Obvykle se jedná o větší aglomerace - města.

Další kroužky vznikají a zanikají v závislosti na aktivitách jednotlivců a šachových nadšenců.

Sledovat lze i nový trend – **komerčně pojaté šachové kroužky**, které stojí zcela mimo Svaz. Z ekonomických důvodů se toto děje jen ve velkých městech.

Šachové kroužky – zejména ty, které spadají pod klub, jsou **líhni potenciálních talentů**. Jejich úroveň záleží na tom, jaké má klub možnosti, jak je akceschopný, jaké má trenérské zázemí, jak je cílevědomý.

Stěžejní problémy registrované mládeže:

a) Šachové kroužky - společným rysem všech typů šachových kroužků je, že **jsou naprosto nezávislé na Svazu**, jsou těžko zmapovatelné, nemají jednotnou metodiku, jejich kvalitativní úroveň je různá. **Svaz v současnosti nemá na vznik a následnou činnost kroužků žádný vliv**. To také vede k tomu, že kroužky nemají prázdňový důvod se Svazem jakkoliv komunikovat a Svaz nemá žádnou možnost, jak dbát alespoň na jakousi „štábní“ kulturu a minimální kvalitativní úroveň kroužků.

b) Registrace dětí do Svazové struktury - v současné době je **registrováno jen asi každé osmé dítě**, které se věnuje šachu a chodí do šachového kroužku.

c) Výkonnost - současná výkonnostní úroveň české mládeže není uspokojivá – zejména její výsledky na mezinárodní poli. Ve studii výkonnostního porovnání našich reprezentatů posledního ME (2013) bylo zjištěno, že **v evropském kontextu zaostávají v průměru o 170 – 360 Elo ve všech mládežnických kategoriích** (i když u mládeže není Elo zcela objektivním kritériem.. Z pohledu Elo je jedinou reálnou reprezentační nadějí *čech Nguyen Thai Dai Van v kategorii H12*).

Příčiny, proč je zaostávání tak markantní, jsou velkou neznámou a zasloužily by si důkladnou studii. Přitom podpora, věnovaná talentované mládeži je značná, finančně tvoří jednu z nejvyšších výdajových položek rozpočtu Svazu.

Spekulativně jde pravděpodobně o kombinaci několika příčin: nejsme rozvojovou zemí, kde by se dal udělat „koncentrační tábor“, který by vyráběl mistry, děti nejsou tak pilné a mají spoustu dalších zájmů, nemáme nejlepší trenéry, máme malou základnu, ze které by se dalo vybírat, neefektivní systém podpory, intenzita přípravy je nízká...

d) Vztah rodičů talentů a Svazu - rodiče talentů a mladých reprezentantů se cítí být spíš protivníkem, nikoliv partnerem Svazu, jak vyplývá z reakcí oslovených rodičů medailistů MČR, z nichž nejkonstruktivnější vybíráme:

Představujeme si, že svaz osloví rodiny talentovaných dětí a bude s nimi řešit šachovou budoucnost. Nabídne možnosti trenérů, vyjádří pravidelný zájem o kontakt, bude řešit i nabídky turnajů, omluvenek do školy, apod. Prostě rodič musí pochopit, že nejen rodina, ale i Svaz má zájem o výkonnost talentů a společně se budou hledat ta nejlepší řešení. Velmi často takto fungují místní nadšenci v klubech, kde dítě vyrůstá a dělají to výborně. Pomoc Svazu je ale stejně nezbytná. Finanční pomoc je také důležitá, ale je jasné, že je limitována.

Obecně bychom chtěli velmi apelovat na komunikaci svazu s rodinou dítěte, aby byl vidět zájem o talenty. Málokterý rodič bude mluvit o svém dítěti jako o talentu, to musí dělat Svaz. Normální rodič se samozřejmě obává říci o svém dítěti, že je talentem.

e) Podoba turnajů pro mládež - je v současné době zcela mimo kontrolu ŠSČR – šachový turnaj může uspořádat v podstatě každý, kdykoliv a kdekoliv. Většinou je to samozřejmě pozitivní jev, nicméně stejně jako u kroužků i zde mohou negativní zážitky odradit zájemce definitivně od šachu a udělat tak ještě šachu negativní reklamu mezi známými postiženého.

f) Rozdílný přístup krajů – rozdílná úroveň práce s talentovanou mládeží v různých krajích.

Co lze činit:

a) Kroužky - z centrálního pohledu poskytnout a doporučit metodiku, trenéry, apelovat na kvalitu, stanovit cíle a vypsát například „prémie“ pro kluby, které budou úspěšné.

b + c) Motivace výkonnosti mládeže - v šachovém světě je téměř samozřejmé spoléhat se na přirozenou lidskou touhu po vítězství. Na druhou stranu, pokud chce být někdo opravdu dobrým šachistou, znamená to pořádný kus přípravy a obětování volného času. Každý člověk má radost z vítězství, ale i z odměny. U dětí to platí dvojnásob.

Bylo by proto dobré se zamyslet nad různými dílčími motivacemi, od "certifikátů" či diplomů za dosažení každé určité mety (*za VT – třeba ve formátu PDF*) až po vyhlášení finančních motivací za dosažení šachového titulu (*od KM po GM*) a možnosti stipendijních projektů... Průběžným oceňováním zvyšovat prestiž dítěte před hrajícími i nehrajícími spolužáky.

c) Kritéria pro označení talentů - svaz by měl dodržovat jasnou koncepci podpory talentů, s jasnými podmínkami, veřejně vyhlášenými. Současně by měl existovat transparentní systém vyhodnocování úspěšnosti dvojice talent – individuální trenér, placený Svazem, včetně nápravy (změna trenéra, vyřazení hráče z listiny, snížení podpory apod.)

d) Svaz a komunikace s rodiči - je žádoucí, aby Svaz užíval jasná kritéria a aby aktivně komunikoval s rodiči. Zároveň by mohl z řad rodičů talentů vytvořit Komisi rodičů talentů, která by se svazovými komisemi mohla konzultovat jednotlivé kroky a byla jakousi partnerskou stranou při řešení problémů.

e) Soutěže a turnaje mládeže - v rámci organizace svých akcí dbát nejen na organizační stránku soutěže, ale i v servisu pro děti i jejich rodiče. To se týká i přípravy akcí. Svaz by měl dbát o kulturní prostředí na všech akcích, které jsou pořádány pod jeho hlavičkou. Své vlastní standardy by měl kontrolovat a vylepšovat.

f) Kraje - Svaz by měl vyhodnocovat efekty vydaných finančních dotací jednotlivým KCTM.

c – ženský šach

Stejně tak, jako se posunují hranice lidské mentality, pronikají ženy postupně do oblastí, obsazených dříve pouze muži.

Ještě v r. 1892 odkazuje ženy Dr.Svoboda ve svém Domácím lékaři pouze do jednoho místa: „*A na čem mají dívky cvičiti svého ducha? Jako nastávajícím hospodyním a matkám náleží jim obeznamovati se s vědami přírodními, kterými nechť se vzdělávají a v nichž nechť hledají vědomosti k budoucímu svému povolání. Fysika a chemie kuchyně poskytuje jim volné a široké pole ku přemýšlení*“. Ženy se však v průběhu pouhého století dokázaly z kuchyně vymanit a až na výjimky (např.hornictví) v podstatě neexistuje profese, ve které by ženy nebyly zastoupeny. Totéž platí o sportu. Není mnoho sportovních odvětví (*formule 1, plochá dráha, ..*), které jsou ženami ještě nedobyté. I do tradičně mužských sportů (*box, fotbal, hokej...*) již ženy pronikly.

I když veškerá šachová Mistrovství všech věkových kategorií jsou rozdělena na mužskou a ženskou kategorii, **šach, jako snad jediný ze sportů, nabízí možnost vzájemného klání mezi mužem a ženou v přímém souboji**, což je běžnou turnajovou praxí – od dětských kategorií až po seniorské.

Přestože v posledním století počet žen věnujícím se šachu stoupá, lze konstatovat, že jejich zastoupení v šachové komunitě je stále poměrně malé. Vyjdeme-li z českých dat, vyplývá z nich, že zastoupení žen nad 20 let tvoří necelá 3% registrovaných šachistů. Ve věku do 20 let je jejich zastoupení 17%. Zhruba po 17. roce života u žen dochází k poměrně dramatickému odlivu výkonostních šachistek.

Stěžejní problém ženského šachu:

Zjevnou příčinou malého zastoupení žen v šachu je fakt, že šachy jako simulovaný boj zákonitě přitahují víc muže.

Zatímco v dětských kategoriích a v pubertálním věku je pro dívky ještě zajímavé absolvovat smíšené turnaje (podvědomé hledání partnera), později své naplnění nacházejí mimo šachový svět. Snad proto většina žen opouští šachový parket nejčastěji mezi sedmnáctým a dvacátým rokem života.

Ženy, které přesto u šachu vydrží, většinou inklinují k precizní přípravě a jsou schopny vysokého soustředění. Obvykle hrají – dle slov praktiků – agresivně, úderně.

Ve světové špičce jsou však ženy vzácným úkazem, doposud pouze tři hráčky historicky překročily Elo 2600.

Nedá se jednoznačně říci, zda příčinou nižšího zastoupení žen ve světové špičce je odlišná psychologie žen, nebo užší základna.

Nemá smysl uměle nafukovat něco, co nafouknout nejde. Ale dobré je využít to, co využít lze.

Co lze činit:

Sektivně podpořit talentované a nejsilnější hráčky: díky celosvětově nižší účasti žen v šachovém světě a ne tak velké konkurenci, mohou české ženy sbírat (a čas od času sbírají) dobrá umístění v mezinárodních soutěžích. V současnosti máme poměrně kvalitní ženský reprezentační kádr, který se rekrutuje zejména z šachových rodin. Z tohoto důvodu by se stálo zamyslet nad **selektovanou podporou talentovaných a nejsilnějších hráček** (špičkový trenér, stipendia...) k udržení mezinárodní konkurenceschopnosti.

Zároveň by bylo vhodné sledovat, jak se s problematikou ženského šachu vyrovnávají ostatní státy, aby český ženský šach stačil držet krok. Konkurenceschopnost českých žen by – alespoň v evropském měřítku nemusela být nepřekonatelný problém.

d – senioři

Odchod do důchodu doznal v posledních letech značného posunu oproti nedávnému 62 resp. 58 roku života. Pro muže i ženy narozené v roce 2002 bude hranice odchodu do důchodu 73 let.
Hranici seniorské kategorie v šachu určuje FIDE, v současnosti je 60 let +.

Do seniorského věku přinejlepším všichni šachisté spějí a šachy nejenže poskytují jednu z příležitostí, jak si udržovat duševní svěžest, ale i nezanedbatelnou možnost seberealizace – ať již na půdě soutěžní (kluby, trenérství, individuální turnaje, seniorské turnaje) tak na poli rodinném – předávání šachových zkušeností dalším generacím.

Co se týče vztahu reprezentačních výsledků a jejich vztahu k dotačním programům MŠMT se žel soutěžně jedná o bezperspektivní kategorii. *Z tohoto úhlu pohledu je tedy bezpředmětné, že bývalý československý reprezentant Vlastimil Jansa (73) a zároveň současný reprezentační trenér českého týmu mužů obsadil v r. 2010 na MS seniorů druhé místo (o čemž si ostatní české reprezentace mohou nechat jen zdát).* Kredit seniorů tak spočívá hlavně ve společenském přínosu.

Samostatných akcí pro seniorskou kategorii je, zdá se, dostatek. Svaz pořádá Krajské přebory seniorů a MČR seniorů. Další akce jako např. letní šachový festival seniorů, Seniorolympiáda (plavání, bowling, tenis, ping-pong, šachy) apod. jsou organizovány mimosvazovými strukturami. Avšak vzhledem k dnešní dlouhověkosti i přijatelně nastavenému tempu soutěžních klání družstev, vyvíjí **většina seniorů** svou šachovou aktivitu v klubovém životě i na individuálních turnajích a **raději měří své síly se všemi kategoriemi** výkonnostních šachistů.

Problémy kapitoly senioři:

- a) Svaz se chová ke svým nejstarším členům poněkud macešsky a nepěstuje k nim úctu ani tradici
- b) Pro leckterého seniora mohou být klubové příspěvky, cestovné a startovné na turnajích tak zatěžující, že jsou nuceni šachový prostor opustit.

Co lze činit:

- a) **V krátkodobém horizontu** může Svaz začít navozovat atmosféru slušnosti a dlouhodobosti. V rámci nastarování noblesy šachového prostředí a prestiže by například bylo možné seniorům posílat k **životnímu jubileu** prezidentská přání. **Otevřít síň slávy. Vyhlášení nejlepšího trenéra seniora.** apod.

- b) **Přímá motivace aktivních seniorů**

(např. 2000 Kč pro 15 nejaktivnějších od 70 let dle počtu partií na české ELO bez ohledu na výkonnost). Tato částka představuje v rozpočtu svazu zanedbatelnou položku a představuje jakousi úctu a gesto ze strany Svazu k seniorům a symbolicky vyjadřuje podporu jejich konání. Opět by se mohla naplňovat jistá společenská kultura v podobě osobního slavnostního předání, například prezidentem Svazu.

e – amatéři

*„Hlavní snahou člověka nemá být vyhrát za každou cenu, ale pouštět se do zajímavých kombinací“
z deníku L.N.Tolstého*

Amatérský šachista je ten, který ještě není registrován ve Svazu, nebo z něj již vystoupil.

Jedná se de facto o tři skupiny, které si zaslouží pozornost, byť každá z jiného úhlu.

Skupina první:

První skupinu, spadající do kategorie amatérského šachu tvoří **děti, které dochází do šachového kroužku, ale nejsou registrovanými členy Svazu.** Na základě průzkumu, provedeného Komisí mládeže, se to týká více než 4000 tisíc dětí. Společně s komerčními kroužky a kroužky, které se průzkumu nezúčastnily, lze odhadovat počet neregistrované mládeže v kroužcích na **více než 6000.**

Stěžejní problémy: velké množství neregistrovaných dětí v šachových kroužcích a absence motivace:

- a) Kroužky vedené klubem:** pokud děti nemají ambici účastnit se soutěží, nebo jejich výkonnost není k soutěžím dostatečná, nemá klub k registraci žádný důvod. Z hlediska soutěží pro kluby takovýto typ šachisty není příliš zajímavý, ovšem snahou Svazu by mělo být i takového šachistu dostat do řad své členské základny. Kluby tak registrují jen vybrané jedince, talentovanější děti, které se soutěží účastní.
- b) Kroužky vedené na mimoklubové úrovni (nadšenci, komerční..):** nemají žádný důvod děti registrovat do struktury Svazu. Musely by klub vytvořit, ale v současné době nemají důvod proč.
- c) Absence motivačního systému** v závislosti na zlepšování vlastní výkonnosti mladého hráče.

Co lze činit:

Podporovat stávající a motivovat vznik nových šachových kroužků. Svaz může být nápomocný např.ve vytvoření profesionálně tištěných náborových materiálů, vytvoření webového prostředí napomáhajícímu činnosti kroužků – metodika ke stažení, komunikační servis, výměna zkušeností, trenéři k dispozici, kam s talenty, info o svazových novinkách týkajících se mládeže, turnajový kalendář, vyhlašování soutěží apod.

a +b) Motivační program pro kroužky registrovat i neregistrované děti: Jednou z uvažovaných možností motivovat kroužky k registraci dětí a vytvořit prostředí pro vznik kroužků nových je plošná dotace – dotační program za určitý počet registrovaných dětí v kroužku. To by motivovalo nejen stávající kroužky, aby neregistrované děti zaregistrovali (dotace se vyplátí), ale i vznik nových kroužků. Svaz získá v podobě vyšší členské základny lepší postavení vůči státním i sportovním institucím.

c) Motivace dětí: Stále platí – čím širší škála odměn za dosažení dílčích cílů, tím větší motivace je získat a zlepšovat se. Vynikající formou jak přitáhnout mladé šachisty může být trefit se a rozpoutat módní vlnu - „jé co to máš, to chci taky“ (diplomy, certifikáty, medaile, placky, trika, šachová karta...)

Skupina druhá:

Druhou skupinu tvoří šachisté, kteří za klub z nějakého důvodu přestali hrát, obvykle ztrátou zájmu v jakémkoliv věku. Nejčastější příčinou je tzv. „úmrtnost“ při přechodu na střední školu a v pubertálním věku.

Problém "úmrtnost":

Úmrtnost je neodstranitelný problém u všech sportů a týká se zejména té části dětí, kterým se nepodařilo dosáhnout určité výkonnostní úrovně. U těch, kteří dosáhli vyšší úrovně, je úmrtnost menší. Hra je udržuje sama o sobě, žádný další aspekt není relevantní.

Zkušenost říká, že druhou "šanci" jak může šach pubertu přežít je, pokud se u hráče stane součástí protestního života a stane se součástí vzpoury (kašlu na vás, jedu na turnaj, ne na chalupu, - jezdíme na turnaje a balíme šachistky apod.)

Nicméně lze počítat s tím, že tato skupina slabších šachistů se po svém odchodu z řad Svazu bude potkávat skupinou se skupinou první i se skupinou třetí.

Co lze činit

Nejlepší obranou je, když děti začínají s šachem v ranném věku a jsou vedeny ke zvyšování výkonnosti, takže puberta je zastihne v relativně velké šachové síle.

Skupina třetí:

Třetí skupinu tvoří ti, co se šachy naučili nezávisle na Svazu (rodina, kamarádi, známí) a nikdy se buď o možnostech ze strany Svazu nedozvěděli, nebo to nebylo jejich ambicí.

Problém: malá šance se se šachem nadále setkávat

Pro všechny tyto tři skupiny platí, že šachový svět jim vlastně zmizí z dosahu. Na středních školách, vysokých školách, na veřejných prostranstvích se již se šachem téměř nemají šanci setkat.

Co lze činit:

Pořádat **turnaje pro amatéry s vyloučením výkonnostních šachistů**. Výkonnostní šachisté se sejdou vždycky, dají amatérům na frak a tím to končí.

To platí i pro různé přebory škol i akemická mistrovství. V případě účasti výkonnostních šachistů ztrácí soutěže pro amatéry význam.

Otevřít veřejné prostory podporou mimosvazových akcí, které by jednak informovaly a prezentovaly šach jako živou disciplínu a podněcovaly zájem o jeho dění. Budit zájem u veřejnosti. Simultánky. Radost zahrát si s mistrem. Péče i o nehráče, aktivní propagace šachu.

Ptát se neustále po tom, co mohu udělat pro jednotlivé skupiny šachistů, co zlepšovat.

Nabízí se **prolnutí kampaně šachu s ČOV**, která řeší podobné problémy. Šachy nejsou v konkurenci s žádným z ostatních sportů a to je velká výhoda.

Šachy je možné zařadit mezi spoustu multisportovních akcí (olympiáda dětí a mládeže, atd). Tam, kde jsou ostatní sporty, může se šach směle objevovat a bude vítán.

Účast na těchto akcích může u amatérů podnítit zájem ke vstupu nebo znovuvstupu do řad Svazu.

Individualistický trend nové doby

Svaz dobře podchytil vytvořením on-line Arény. Organizace soutěží po internetu otevírá nový kanál k široké veřejnosti. Za úvahu by ještě stálo pootevřít dveře nízkoprahovému individuálnímu členství.

Individuální členství momentálně představuje hypotetickou, finančně nevýhodnou možnost, určenou v podstatě hráčům, které nechce žádný klub.

Po hře toužící neregistrovaný šachista – tedy amatérský šachista, který nechce nebo nemůže být členem klubu, má možnost jezdit na individuální šachové turnaje. Pokud však chce sledovat své výkonnostní posuny (tedy Elo, či FIDE Elo, je za svou neregistraci „trestán“ poplatkem (150,- Kč/turnaj). *(samotná účast na turnaji, který zpravidla trvá několik dnů, obnáší startovné - 300-pár tisíc korun + ubytování + strava)*

Problém: nedostupnost individuálního členství

Co lze činit:

Individuální členství amatérského šachisty

Ačkoliv klubová struktura je pro šach jednoznačně přínosná, stálo by za úvahu, vytvořit institut nízkoprahového individuálního členství pro širší okruh zájemců, kteří by tak mohli deklarovat svoji příslušnost k šachové obci. Rozdíl by spočíval v neplacení klubových příspěvků a neúčasti na soutěžích družstev.

Za svůj příspěvek by byl individuální člen osvobozen od poplatku za Elo pro nečleny Svazu.